

Den kurdiske konflikt er igen på dagsordenen

Daniella Kuzmanovic

Den syriske konflikt har bidraget til at gøre det klart for både regionale og internationale politiske aktører, at varig fred i regionen ikke kan opnås uden at adressere det kurdiske spørgsmål

Siden den kurdiske separatistbevægelse (PKK) begyndte sin væbnede kamp imod den tyrkiske stat i 1984, har skiftende tyrkiske regeringer beskyldt diverse omkringliggende lande, som de i forvejen har haft kontroverser med, for at støtte PKK.

Således blev Grækenland, en af Tyrkiets tidligere hovedfjender, beskyldt for støtte til PKK, ligesom græsk Cypern, Rusland, Iran og naturligvis Syrien har måttet høre for deres åbenlyse eller formodede støtte til organisationen. I Tyrkiet anses PKK for en terrorbevægelse, og organisationen er endvidere på blandt andet EU's og USA's respektive lister over terrororganisationer.

Når man i Tyrkiet taler om 'kampen imod terror', og anklager sine vestlige allierede i NATO og EU for ikke at støtte Tyrkiet nok i 'kampen imod terror', tænker man således

ikke i første hånd på islamistisk terror såsom al-Qaeda. Man tænker derimod på kampen imod PKK. Tyrkiet har gang på gang vist sig villige til konfrontationer med nabolande som Irak og Syrien, diplomatisk såvel som militært, og til at optrappe allerede anspændte regionale konflikter yderligere for at bekæmpe, hvad tyrkiske magthavere anser som den største sikkerhedsrisiko imod den tyrkiske stat og imod den tyrkiske nations integritet.

Tyrkiets villighed til at gå langt i forsøget på at bekæmpe truslen fra kurdisk hold har naturligvis også givet sig udslag i en stadig militær, juridisk og politisk kamp imod de kræfter i Tyrkiet som i ord eller i handling udtrykker støtte til hvad den tyrkiske stat anser for at være 'separatisme' (*bölücülük*).

Når artiklen tager udgangspunkt i

den tyrkiske dimension af den kurdiske konflikt, skal det på ingen måde forstås som udtryk for, at det kurdiske problem kan eller skal ansues som en konflikt mellem én stat og en befolkningsgruppe. Det kurdiske problem er en regional konflikt, der skal løses ved samtidig konfliktløsning i såvel forskellige nationalstatslige kontekster som i en intrastatslig (regional) sammenhæng.

Men artiklens udgangspunkt skal tages som udtryk for, at Tyrkiet spiller en nøglerolle i relation til en varig løsning af det kurdiske problem i regionen. Tyrkiet er det land, hvor den største andel af den kurdiske befolkningsgruppe befinder sig, hvorfor en regional løsning af det kurdiske problem fordrer en løsning af det kurdiske problem i Tyrkiet. Samtidig har Tyrkiet vist sig villig til at forværre regionale konflikter ved at søge konfrontation med andre regionale aktører over det kurdiske spørgsmål.

Selv i situationer hvor deres internationale alliancepartnere, særligt USA, har forsøgt at dæmpe konflikterne og mane til besindighed, eller hvor disse alliancepartners politiske ønsker har været forskellige fra Tyrkiets, har Tyrkiet vist vilje til at gå enegang. Den kurdiske konflikts indflydelse på fastlæggelsen af den tyrkiske udenrigspolitiske linje og på landets bilaterale relationer må således ikke undervurderes, ligesom de regionale effekter af den tyrkiske

sikkerheds- og udenrigspolitiske linje er tydelige.

Løftet om en stat

Der er utallige måder hvorpå historien om kurderne og om den såkaldt kurdiske konflikt kan skrives, og dermed også utallige udgangspunkter for historien. Når det er sagt, så er en nøglebegivenhed i forhold til at forstå den nutidige kurdiske konflikt Første Verdenskrig. Af særlig betydning er årene umiddelbart efter Første Verdenskrig, hvor krigens resultat blev traktatfæstet i den såkaldte Sèvres-traktat, der blev underskrevet af det Osmanniske Imperium (sultanen) på den ene side og Ententemagterne på den anden i august 1920.

Taler man med kurdere fremhæver næsten alle samstemmende, at 'de er blevet lovet en egen stat' af de internationale (læs: imperialistiske) magter, men at disse magter efterfølgende svigtede dem. I kurdernes egen historieopfattelse er imperialistiske magters svigt og svig kun fortsat sidenhen. Det er da også et faktum, at Sèvres-traktaten indeholdt antegningerne til et Kurdistan, altså en selvstændig kurdisk nation, som omfattede store dele af det nuværende sydøstlige Tyrkiet og dele af det allernordligste nutidige Irak.

Men traktaten beskrev også, at denne eventuelle kurdiske nation var noget, kurderne selv aktivt skulle arbejde for at realisere gennem poli-

BAGGRUND

tisk organisering og krav om nationens oprettelse. Hovedproblemet var dog, at Sèvres-traktaten ikke kunne ratificeres. Til erstatning forhandles Lausanne-traktaten på plads i 1923 med de tyrkiske nationalister, hvori blandt andet det nuværende Tyrkiets grænser blev fastlagt.

I kølvandet på oprettelsen af den tyrkiske republik i 1923 blev Tyrkiet, Irak og Iran enige om ikke at anerkende kravet om en uafhængig kurdisk stat. Så hvor Første Verdenskrig blev anledning til den konkrete dannelse af adskillige moderne nationalstater i Mellemøsten såsom Irak, Syrien og Tyrkiet, så blev den for kurdernes vedkommende kun anledning til at give den allerede forestillede, men ikke-realiserede nation geografisk form og politisk legitimitet i en international kontekst.

Den kurdiske virkelighed

Baggrunden for særligt Storbritanniens og Frankrigs ide om en eventuel oprettelse af en kurdisk stat udtrykte måske mest af alt disse landes ønsker om at udvikle forskellige måder, hvorpå en ny osmannisk stat ville kunne forblive svækket, og de ville kunne forblive indflydelsesrige i regionen, mere end det var et altruistisk eller idealiseret hensyn til den såkaldt kurdiske befolkning. Men ideen afspejlede naturligvis også eksistensen af en kurdisk virkelighed, i form af tilstedeværelsen af en kur-

disk befolkning med egne sprog og visse historisk-kulturelle særkende-træk.

Den kurdiske virkelighed er stadig dominerende i de fire mellemøstlige lande, hvor kurderne i dag lever som minoritet, henholdsvis Tyrkiet, Irak, Iran og Syrien.

Hvor mange kurdere der egentlig er, og hvor mange der lever i hvert af de nævnte lande samt i Kaukasusområdet, er dog omgærdet af meget stor usikkerhed. Det er politiske tal, der i høj grad afspejler forskellige interessenters ønske om henholdsvis at nedtone eller puste minoritetens størrelse op, og samtidig tal der afspejler, at kurderne lever i stater, hvor der ikke befolkningstælles på race- eller etnicitetsrelaterede parametre, hvor de har været undertrykt, og hvor befolkningstælling ses som del af en statslig, autoritær magtudøvelse.

Buddene på antallet af kurdere ligger derfor et sted mellem 25 til over 40 millioner i alt, hvoraf cirka 10-15 millioner skønnes at befinde sig i Tyrkiet (12-20 pct. af befolkningen), 4-7 millioner i Irak (15-20 pct. af befolkningen), 6-9 millioner i Iran (7-15 pct. af befolkningen), og omkring 2 millioner i Syrien (8-10 pct. af befolkningen).

Uanset at det er omdiskuteret, hvad der egentlig definerer kurderne som distinkt etnisk gruppe, så kan man i dag i det mindste konstatere, at kurderne har delt en række livsbetingelser i de respektive mel-

lemøstlige stater, de har været del af. I såvel Tyrkiet, Irak, Iran som Syrien har den kurdiske minoritet været undertrykt, og muligheden for at udtrykke sig sprogligt og kulturelt som minoritet præget af stærk statslig og politisk sanktionering fra landenes respektive, autoritære magthavere.

I Tyrkiet fornægtede magthaverne i årtier eksistensen af en kurdisk virkelighed, og det er først siden 1990'erne, at dette syn gradvist er blevet afløst af en accept af, at der findes en kurdisk virkelighed i Tyrkiet, som på en eller anden måde skal have plads i en national politisk ramme.

Men PKK's væbnede kamp imod den tyrkiske stat, som til dato har kostet omkring 40.000 mennesker livet og fordrevet mere end 150.000 fra landsbyer i de sydøstlige tyrkiske provinser, har vanskeliggjort og fortsætter med at vanskeliggøre kurdiske politiske aktivisters kamp for at skabe plads til kurdiskhed (sprogligt og kulturelt) i den officielle, nationale kontekst og i de nationale institutioner.

Også Irak har været præget af en anti-kurdisk politik. Særligt Iran-Irak krigen i 1980'erne, hvor Iran støttede de irakiske kurdere i kampen imod det irakiske regime, medvirkede til en markant repressiv politik over for den kurdiske minoritet i Irak. Det kulminerede med deciderede massakrer imod den kurdiske civilbefolkning med kemiske våben i og omkring Halabja i 1988.

I kølvandet på den Første Golfkrig i 1990-1991 oprettedes med FN-mandat en slags 'safe haven' for kurderne i form af en flyveforbudszone i det nordlige Irak. Området har siden hen udviklet sig til et de facto kurdisk selvstyreområde, ikke mindst efter Saddam Husseins fald i 2003.

Også i Iran ses den kurdiske minoritet, særligt de mange kurdere som er sunnimuslimer i et shia-domineret Iran, som en politisk udfordrer af præstestyret. Den politiske forfølgelse af kurderne er kun taget til efter dannelsen af PJAK i midten af 00'erne, en kurdisk, nationalistisk front inspireret af PKK, som med voldelige midler kæmper for national kurdisk autonomi, og som det iranske regime derfor ser som en terrororganisation.

Endelig har også kurderne i Syrien, hvoraf flere hundredetusinde i begyndelsen af 1960'erne blev frataget deres syriske statsborgerskab og dertil hørende rettigheder, været undertrykt af det syriske regime blandt andet som led i en arabisering af de nordlige kurdisk-dominerede regioner.

Samtidig som kurderne i alle de fire mellemøstlande har været udsat for undertrykkelse som minoritet, har magthaverne i alle fire lande også brugt 'det kurdiske kort' i deres ofte konfliktprægede forhold til hinanden eller som led i en række interne magtkampe i det pågældende land.

Som allerede nævnt spillede den

kurdiske minoritet en rolle i Iran-Irak krigen i 1980'erne, hvor Iran og Irak brugte hinandens respektive kurdiske mindretal. Et andet klassisk eksempel er, at PKK's lederskab, inklusive Abdullah Öcalan – PKK's grundlægger og nu fængslede leder – indtil 1998 havde til huse i Damaskus i Syrien. Det var direkte udtryk for, hvordan det syriske regime brugte PKK i kampen imod en af deres ærkefjender, Tyrkiet.

I slutningen af 1998 blev Öcalan imidlertid smidt ud af Syrien, hvilket siden hen resulterede i hans tilfangetagelse af tyrkiske sikkerhedsstyrker og tilbageførelse til Tyrkiet i 1999. Her afsoner han i dag en dom på livstid.

Det at Syrien smed Öcalan og PKK-ledelsen ud, var helt centralt i forhold til at åbne for en efterfølgende normaliseringsproces mellem Syrien og Tyrkiet op gennem 00'erne, som kulminerede med åbningen af grænserne imellem de to lande og ophævelsen af visumplikten i 2009. Uden dette træk fra det syriske regime havde en normalisering af relationerne været usandsynlig.

Et fremtrædende eksempel på, hvordan det kurdiske element er blevet brugt som led i interne magtkonsolideringer og kampe, ses af de nylige oprulninger af den såkaldt dybe stat i Tyrkiet i form af fordækte relationer mellem elementer inden for det tyrkiske statsapparat og diverse kriminelle og/eller terrorrelaterede netværk i Tyrkiet, herunder

kurdere, der alle har ønsket om permanent destabilisering af Tyrkiet til fælles.

Vendepunktet

Tilfangetagelsen af Abdullah Öcalan kom i mange henseender til at udgøre et midlertidigt vendepunkt i forhold til den kurdiske konflikt i Tyrkiet og banede vejen for at begynde at tænke i en fredelig løsning af konflikten. PKK erklærede da også umiddelbart ensidig våbenhvile, noget de ophævede igen i juni 2004, hvor de i skuffelse over manglen på fremskridt gik tilbage til en væbnet kamp.

Der var flere grunde til, at tilfangetagelsen netop på daværende tidspunkt kunne give håb om konfliktløsning. For det første blev Öcalan fanget i en periode, hvor EU's indflydelse og pres på Tyrkiet for demokratiseringsreformer, herunder mindretalsrettigheder, gradvis havde fået større lydhørhed i Ankara. For det andet stod Tyrkiet i en økonomisk krise, der fik de høje udgifter til krigen i det sydøstlige Tyrkiet imod PKK til at fremstå som stadig mere problematiske. For det tredje var 1990'erne i Tyrkiet et årti præget af, at en række interne politiske og civilsamfundsmæssige kræfter begyndte at presse på for en officiel anerkendelse af Tyrkiets multikulturelle og multireligiøse virkelighed. For det fjerde var Tyrkiets traditionelt stærke militære elite så småt be-

gyndt at komme under pres i forhold til deres betragtelige indflydelse på civil tyrkisk politik.

Dertil kom at det hele fandt sted i en periode, hvor den kolde krig var forbi, og hvor Tyrkiets traditionelle allierede, USA, ikke på samme måde som tidligere kunne sidde antimokratiske og autoritære tendenser i Tyrkiet overhørigt. Tyrkiets strategiske betydning var med andre ord under omformning fra at have været den faste NATO-allierede på den sydlige flanke under den kolde krig til at blive et eksempel på foreneligheden af en altovervejende muslimsk befolkning og en moderne, politisk (læs: sekulær) styreform og dermed et eksempel til efterfølgelse i Mellemøsten.

Den kurdiske konflikt i 00'erne

Behovet for et sådant eksempel blev kun cementeret efter 11. september-angrebene 2001 og med det nuværende regeringspartis (AKP) magtovertagelse i Tyrkiet i 2002. Det religiøst konservative AKP havde i høj grad interesse i at understrege sin profil som indbegrebet af den 'demokratiske muslim' for at legitimere deres politiske tilstedeværelse udadtil såvel som indadtil.

En markant dimension af AKP's politiske linje er partiets udenrigs-politiske vision, der har til hensigt at normalisere forholdene til alle de stater, Tyrkiet har været i konflikt med såsom Syrien gennem øgede di-

plomatiske relationer, åbne grænser og øget samhandel. Normaliseringen skal både ses som en sikkerhedspolitisk strategi, der skal mindske truslen imod Tyrkiet, og som led i et forsøg på at gøre Tyrkiet til en regional storspiller i blandt andet Mellemøsten.

Iraks kollaps efter Anden Golfkrig i 2003 og det regionale magtvakuum, som hermed opstod, medvirkede til at skabe en situation, hvor Iran og Tyrkiet pludselig fremstod som regionale magter, hvorimod en arabisk regional magt var langt vanskeligere at identificere. Men Iraks kollaps skabe også umiddelbare udfordringer for det tyrkiske forsøg på at blive en regional storspiller, som medvirkede til freds- og konfliktløsning i regionen.

Første Golfkrig i 1990 havde medført en ny sikkerhedsrisiko for Tyrkiet, idet man nu stod med en relativ autonom kurdisk enklave i Nordirak, hvorfra PKK kunne operere ind i Tyrkiet, og som potentielt udgjorde første skridt i retning mod en kurdisk stat. Tyrkiets frygt var en autonom kurdisk enklave med kontrol over de rige oliefelter omkring Kirkuk. Tyrkiet så sig i den situation nødsaget til at opdyrke relationer til de kurdiske ledere i Nordirak, Jalal Talabani og Massoud Barzani, samtidig med, at de allierede sig med Saddam Hussein for at bekæmpe PKK, og selv udførte utallige operationer ind i Nordirak.

Anden Golfkrig kom dog til at æn-

BAGGRUND

dre situationen i visse henseender. Den cementerede tilstedeværelsen af en stærk, autonom kurdisk enklave i det nordlige Irak i en situation, hvor den nye amerikansk-støttede centralmagt i post-Saddams Bagdad var politisk svag.

Mens krigen rasede i resten af Irak, blomstrede det kurdisk dominerede Nordirak med USA's udtrykte støtte således endnu mere. Tyrkiet havde dog stadig særdeles vanskeligt ved at acceptere, hvad de anser som en direkte sikkerhedstrussel i deres egen baghave. Tyrkiet er således fortsat med at operere militært ind over grænsen til Nordirak.

Alligevel ændrede 2003 noget, idet Tyrkiet efterfølgende ikke kun har gjort sit yderste for at opdyrke relationer til de kurdiske ledere i Nordirak og presset på for, at de skal gøre noget ved PKK, men det er også begyndt at opdyrke relationer til andre befolkningsgrupper i området. Disse grupper ser Tyrkiet som mulig garant for deres tilstedeværelse og rettigheder i en kurdisk domineret enklave. Tyrkiet har samtidig forsøgt at presse på for, at den nationale regering i Bagdad og USA vil sørge for at holde sammen på Irak, således at risikoen for en egentlig selvstændig kurdisk statsdannelse minimeres. Endelig har Tyrkiet ved at søge at blive transitland for energiresourcerne fra Kirkuk og Nordiraks største samhandelspartner søgt at skabe en situation præget af gensidig afhængighed.

Tyrkiets relationer med Irak og med de irakiske kurdere er præget af en kompliceret balanceakt med henblik på at dæmme op for truslen om en kurdisk stat såvel som truslen fra PKK. Tyrkiet lægger pres på centralregeringen i Bagdad for at gøre noget i Nordirak, samtidig med at de fører en tæt dialog og udvider de diplomatiske og handelsmæssige relationer med den kurdiske leder Massoud Barzani, fordi støtten til den kurdiske regionale regering i Nordirak (KRG) er helt afgørende for tyrkisk indflydelse regionalt set.

Kultiveringen af Barzani er kun intensiveret, efter USA trak sig ud af Irak i 2011 og indtil sommeren 2012. Alligevel er Tyrkiets militære nålestiksoperationer, som er et klart brud på irakisk suverænitet og en intervention i KRG anliggender, samtidig optrappet.

Sideløbende med Tyrkiets forsøg på at manøvrere i et yderst mudret post-2003 regionalt landskab, så har AKP også gjort forsøg at løse den kurdiske konflikt i Tyrkiet. AKP er udmærket klar over, at såvel deres egen rolle som regional storspiller, brohoved og konfliktløser i Mellemøsten som Tyrkiets nationale sikkerhed er afhængig af, at der findes en fredelig løsning på det kurdiske problem i Tyrkiet. Særligt i perioden 2002-2005 kom der skub i forsøgene på at bane vejen for øgede sproglige og kulturelle mindretalsrettigheder, ligesom diskussionen om en ny forfatning, der afspejler Tyrkiets multi-

kulturelle virkelighed, tog fart.

Desværre er den kurdiske konflikt i Tyrkiet optrappet igen siden midten af 00'erne. PKK ophævede i 2004 sin ensidige våbenhvile, noget som tyrkisk militær har svaret igen på med at intensivere sin kamp imod PKK-kombattanter. Der har også på den civile politiske scene været en række udviklinger, der har medvirket til øgede spændinger og polarisering imellem kurdere og den tyrkiske stat generelt, såsom lukningen af pro-kurdiske politiske partier og flere fængslinger og forfølgelser af kurdiske politiske aktivister.

Særligt de seneste par år har været bekymrende, idet de voldelige konfrontationer og stigende antal dræbte nu har et omfang, der leder tankerne hen på de værste år af konflikten (begyndelsen af 1990'erne), samtidig med at manøvrerummet for moderat kurdisk politisk aktivisme er blevet indskrænket i en grad, så den eneste mulighed for mange synes at være mere radikaliserede miljøer.

Fra midten af 00'erne og frem har man dog samtidig været vidne til hemmelige forhandlinger imellem PKK og repræsentanter for den tyrkiske stat, de såkaldte Oslo-forhandlinger. Disse faldt dog på gulvet, da det kom frem i offentligheden, at de fandt sted, og at Abdullah Öcalan var involveret. Endelig så man i 2011 PKK ændre målsætning fra at kæmpe for et selvstændigt Kurdistan til en kamp for autonomi og rettighe-

der i de respektive nationalstater, hvori kurderne er en minoritet. Det må betragtes som en mere realistisk målsætning i betragtning af den geopolitiske virkelighed og det faktum, at mange kurdere i dag primært orienterer sig i forhold til de nationer de er del af. Oslo-forhandlingerne vidner om, at ønsket om en løsning af det kurdiske problem stadig er til stede blandt den politiske elite i Tyrkiet mest af alt i erkendelse af, at alternativet fra tyrkisk perspektiv synes at være en intensivering af sikkerhedsrisikoen imod Tyrkiet og en rolle til Tyrkiet som konfliktskaber mere end konfliktløser i Mellemøsten.

Den syriske konflikt

Det kurdiske problem var således, allerede inden den syriske konflikt brød ud i 2011, gået ind i en ny og voldelig fase med øgede konfrontationer og spændinger i Tyrkiet og på grænsen mellem Tyrkiet og Nordirak til følge. Konflikten i Syrien har kun medvirket til yderligere at eskalere dette, både fordi radikaliserede kræfter blandt kurderne ser sit snit til en gang for alle at få det kurdiske spørgsmål på den internationale dagsorden og gøre PKK til en central spiller, og fordi Tyrkiet frygter, hvad den syriske konflikt kan give kurderne mulighed for.

Fra tyrkisk perspektiv ville det absolutte rædselsscenario være dannelsen af en autonom kurdisk enklave i

det nordlige Syrien under kontrol af PKK-venlige kræfter. Dette vil udgøre en umiddelbar sikkerhedsrisiko, fordi områderne kan fungere som operativ base for PKK-venlige kræfter, og vil i de tyrkiske magthaveres øjne også på sigt kunne genvække kurdiske aspirationer om en stat, idet man så både har autonome enklaver i Irak og i Syrien.

Efter Tyrkiet vendte al-Assad styret ryggen i midten af 2011 og blev blandt regimets hårdeste kritikere, har der været en udbredt frygt for, at Bashar al-Assad atter engang ville spille 'det kurdiske kort' for at ramme Tyrkiet, altså støtte radikaliserede kurdiske kræfter med våben. Det er faktisk, hvad al-Assad synes at have prøvet henover sommeren 2012 blandt andet ved at løslade en række fanger og give en række PKK-venlige kurdere statsborgerskab.

Det kurdiske spørgsmål er således en dimension af konfrontationen mellem al-Assad og den tyrkiske regering, som har potentiale til at eskalere den syriske konflikt yderligere. Men hvad der er langt vigtigere er, at den kurdiske dimension også er et afgørende element af den syriske opposition imod regimet i Damaskus, som Tyrkiet må forholde sig til.

Den tyrkiske regering reagerede ikke uventet med trusler om at gribe militært ind over for enhver sikkerhedsrisiko, da den for nylig så adskillige grænsebyer blive overtaget af folk med tilknytning til Det Demo-

kratiske Samlingsparti (PYD), som Tyrkiet anser for at være PKK's forlængede arm i Syrien. PYD blev dannet i 2003 af tidligere PKK-medlemmer og har da også offentligt erklæret, at de har tilegnet sig Öcalans vision og kæmper for kurdisk selvbestemmelse i de nordlige syriske områder.

Den pludselige tilstedeværelse af kurdiske flag på officielle syriske bygninger og bannere med portrætter af Öcalan gjorde ikke Ankaras ængstelse mindre. Den generelle tyrkiske politik i forhold til den syriske konflikt har da også et tydeligt fokus på det kurdiske spørgsmål. Tyrkiets målsætning er at holde sammen på et post-Assad Syrien for at undgå, at der dannes en autonom kurdisk enklave. Her har Tyrkiet aktivt søgt at støtte syriske oppositionskræfter. Det såkaldte Syriske Nationalråd, der arbejder for at bevare ét Syrien, og hvori en række moderate kurdere deltager, blev skabt og har siddet i Tyrkiet. Tyrkiet har endog argumenteret for øgede rettigheder til kurdere i et post-Assad Syrien for at imødekomme moderate kurdernes ønske.

Målet er at få de nye magthavere til at inddæmme PKK-venlige kræfter og dæmpe kurdernes ønske om decideret autonomi i en ny syrisk stat. Det mål kan dog vise sig vanskeligt at nå, idet den nuværende leder af det Syriske Nationalråd, som har kurdisk baggrund, har stillet sig kritisk over for alt for stor tyrkisk ind-

flydelse. Rådet synes splittet, og netop kurderne synes at have vanskeligt ved at trænge igennem det arabisk dominerede råd.

Med henblik på både at sikre sig indflydelse i Nordirak efter amerikanernes tilbagetrækning og i et post-Assad Syrien har den tyrkiske regering også intensiveret sine relationer med Massoud Barzani i Nordirak det seneste år.

Barzani har traditionelt gode relationer til det segment af kurdere i Syrien, som er i og omkring det Syriske Nationalråd, og som for nogens vedkommende tidligere har haft relationer til den syriske gren af Barzanis Kurdisk Demokratiske Parti (KDP). I forbindelse med Tyrkiets intensiverede relationer til Barzani har det ikke skadet, at Barzani har forholdt sig stadigt mere kritisk til PKK og dets tilstedeværelse i Nordirak.

Den tyrkiske regering har benyttet den afstandtagen til PKK til at køre Barzani i stilling som mulig garant i forhold til en forhandling om en løsning af den kurdiske konflikt, som involverer Tyrkiet og PKK. Problemet synes dog at være, at det er usikkert, lige præcis hvor stor indflydelse Barzani har på majoriteten af kurdere i Syrien, ligesom det er usikkert, i hvor høj grad det Syriske Nationalråd egentlig repræsenterer flertallet af de syriske kurdere inter-

esser. Noget tyder på, det ikke er tilfældet, ikke mindst taget PYD's tilsyneladende voksende evne til at mobilisere kurderne i Syrien i betragtning.

Sommeren 2012 bød da også på en pludselig og overraskende vending, da Barzani begyndte at samarbejde med PYD i Syrien uden at have konfereret med Tyrkiet, noget Ankara reagerede meget skarpt på. Ved nærmere eftertanke burde det vel næppe komme som en overraskelse for Tyrkiet, at Barzani og Nordirak også har deres egen agenda i Syrien.

Med andre ord kan Tyrkiet komme til at stå i en situation, hvor det nok har indflydelse på kurdere i såvel en nordirakisk som en syrisk kontekst, men hvor denne indflydelse er i forhold til de forkerte folk. Det må Tyrkiet søge at forhindre, hvis det kurdiske spørgsmål fortsat har topprioritet på den udenrigspolitiske dagsorden i Ankara.

For det kurdiske problem er tilbage på den regionale dagsorden og på det internationale samfunds radar, og her vil det med sikkerhed forblive også i en post-Assad sammenhæng.

Daniella Kuzmanovic er adjunkt ved Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier, ToRS, Københavns Universitet.